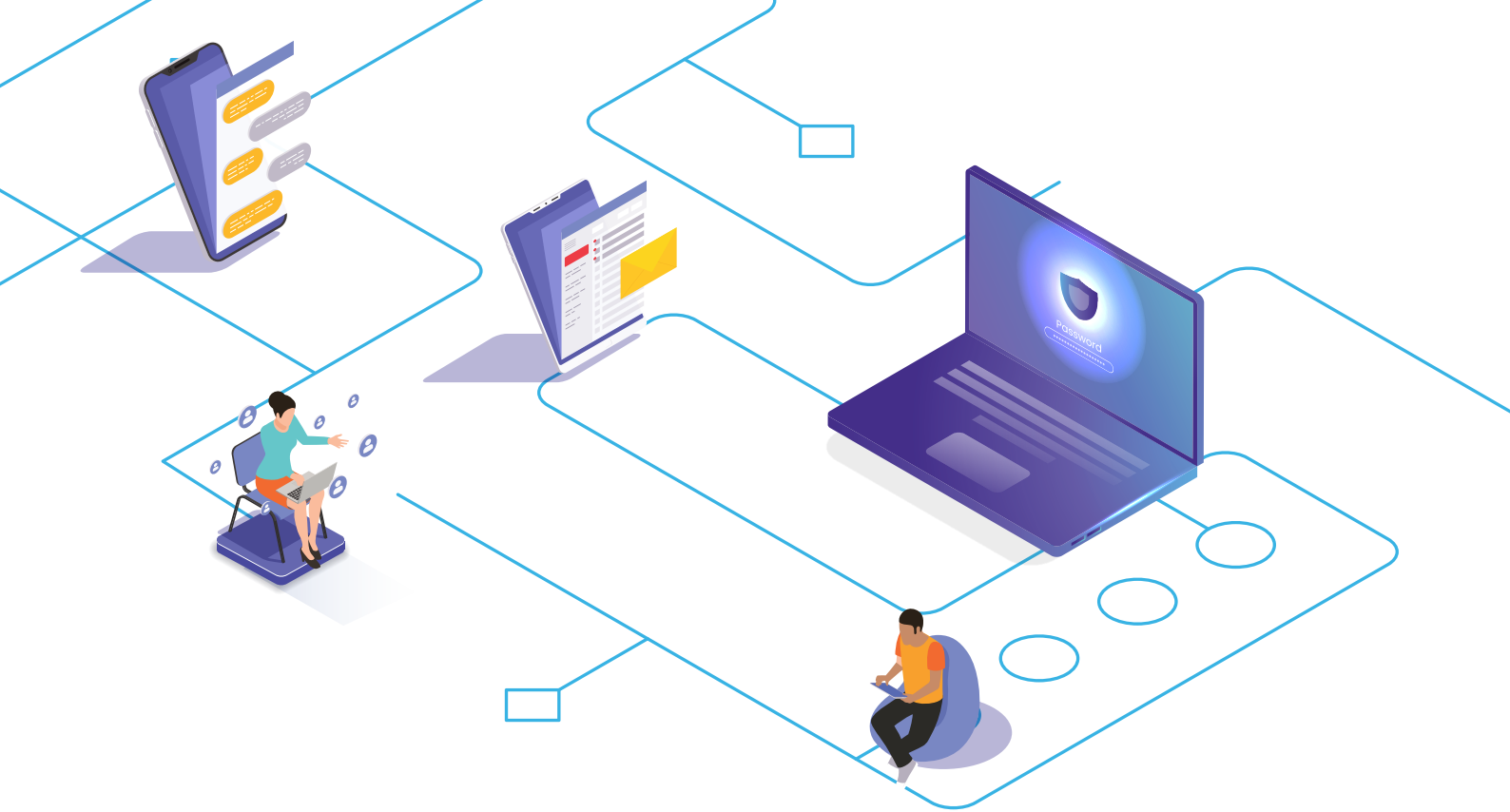

ÜKSIKISIKUTE DIGITAALÕIGUSTE KAITSMINE

Kokkuvõte

SISSEJUHATUS

2023. aastal andis Euroopa Andmekaitseõukogu jätkuvalt olulisi ühiseid tõlgendusi andmekaitseõiguse ja peamiste põhimõtete kohta, mis kujundavad digimaastikku. Samuti tehti algatusi jõustamisalase koostöö edendamiseks, võeti vastu olulisi arvamusi õigusaktide eelnõude kohta ja avaldati juhend väikeettevõtetele. 2023. aasta mais valiti Euroopa Andmekaitseõukogu eesistujaks viieks aastaks Anu Talus, kes võttis ameti üle aastatel 2018-2023 eesistuja ametit pidanud Andrea Jelinekilt.

Euroopa Andmekaitseõukogu on sõltumatu Euroopa asutus, mis on loodud isikuandmete kaitse üldmäärusega ja mille ülesanne on tagada andmekaitsenormide järjepidev kohaldamine Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP).

Euroopa Andmekaitseõukogusse kuuluvad ELi andmekaitseasutuste juhatajad ja Euroopa Andmekaitseinspektor. EMP riikide (Island, Liechtenstein ja Norra) andmekaitseasutused on samuti andmekaitseõukogu liikmed, aga neil ei ole hääletamisõigust. Euroopa Komisjonil ja isikuandmete kaitse üldmäärusega seotud küsimustes ka Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni järelevalveametil on õigus osaleda andmekaitseõukogu tegevuses ja koosolekutel. Euroopa Andmekaitseõukogu asub Brüsselis.

Andmekaitseõukogul on sekretariaat, mille tagab Euroopa Andmekaitseinspektor. Andmekaitseõukogu ja andmekaitseinspektori koostöö tingimused on määratud kindlaks vastastikuse mõistmise memorandumis.

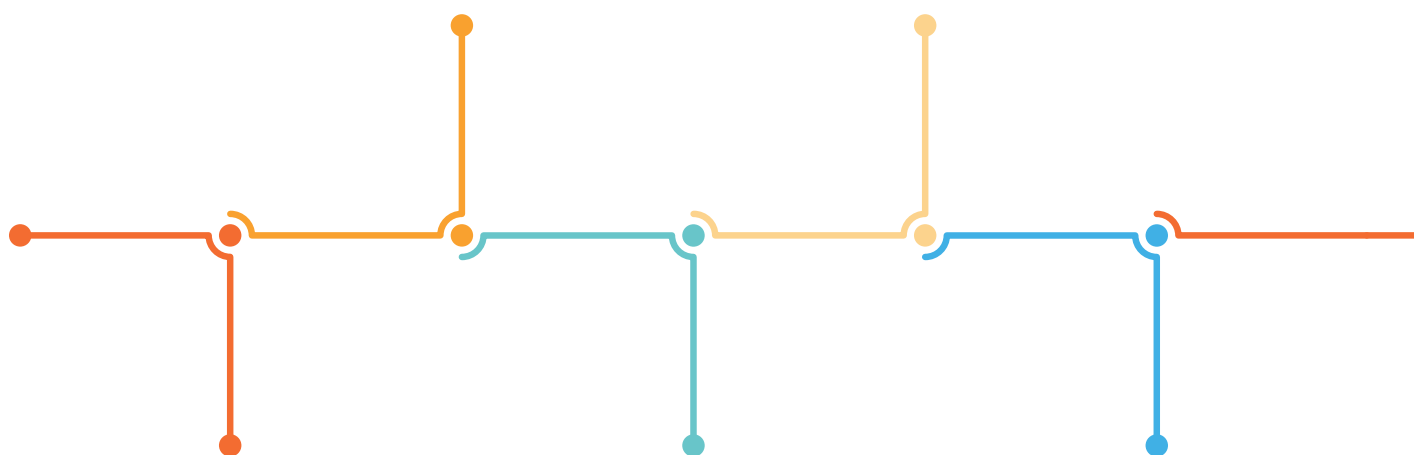
OLULISEMAD TULEMUSED 2023

15. MÄRTS

Andmekaitseametnike määramisele ja staatusele keskenduva 2023. aasta õigusaktide täitmise tagamise koordineeritud meetme algatamine

22. MAI

1,2 miljardi euro suurune trahv ettevõttele Meta Ireland Limited, mille lirimaa andmekaitseasutus määras Euroopa Andmekaitsekoostöögruppi siduva otsuse 1/2023 alusel

28. VEEBRUAR

Arvamus 5/2023 piisavusotsuse eelnõu kohta seoses ELi-USA andmekaitseraamistikuga

27. APRILL

Avaldati Euroopa Andmekaitsekoostöögruppi andmekaitsejuhend väikeettevõtetele

25. MAI

Anu Talus valimine uueks eesistujaks ja Irene Loizidou Nikolaidou valimine uueks ase-eesistujaks

15. SEPTEMBER

345 miljoni euro suurune trahv ettevõttele TikTok Technology Limited, mille lirimaa andmekaitseasutus määras Euroopa Andmekaitseinspektori siduva otsuse 2/2023 alusel

27. OKTOOBER

Kiireloomuline siduv otsus 01/2023, millega antakse lirimaa andmekaitseasutusele korraldus võtta kahe nädala jooksul lõplikud meetmed ettevõtte Meta Ireland Limited vastu

19. SEPTEMBER

Euroopa Andmekaitseinspektori ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühine arvamus ettepaneku kohta võtta vastu määrus, millega kehtestatakse täiendavad menetlusnormid seoses isikuandmete kaitse üldmääruse täitmise tagamisega

12.-13. DETSEMBER

Panus Euroopa Komisjoni artikli 97 alusel koostatud aruandesse isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise kohta

1. EUROOPA ANDMEKAITSENÕUKOGU SEKRETARIAAT

Andmekaitseenõukogu sekretariaat toetab andmekaitseenõukogu siduvate otsuste koostamisel ja Euroopa Andmekaitseenõukogu kaitsmisel kohtus. Samuti aitab andmekaitseenõukogu sekretariaat ette valmistada muid Euroopa Andmekaitseenõukogu dokumente, nagu suuniseid ja õigusnõuandeid uute seadusandlike ettepanekute kohta. Sekretariaat tutvustab seda tööd avalikusele, tagab Euroopa Andmekaitseenõukogu pressisuhted ja toetab eesistujat andmekaitseenõukogu esindamisel.

Oluline teadlikkuse suurendamise meede, mida Euroopa Andmekaitseenõukogu sekretariaat 2023. aastal juhtis, oli väikeettevõtetele andmekaitsejuhendi avaldamine. Juhend on Euroopa Andmekaitseenõukogu 2021.–2023. aasta strateegias üks peamistest algatusest. Selle eesmärk on anda väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEdele) praktilist teavet isikuandmete kaitse üldmääruse järgimise kohta lihtsal ja arusaadaval viisil. Juhend aitab suurendada VKEde teadlikkust isikuandmete kaitse üldmäärusest ning selle eesmärk on hõlbustada nõuete täitmist videote, vooskeemide ja praktiliste nõuannete abil.

Euroopa Andmekaitseenõukogu sekretariaat töötab välja ja haldab Euroopa Andmekaitseenõukogu IT-vahendeid, mida kasutab ligikaudu 1500 EMP järelevalveasutuste töötajat. Sekretariaat korraldas 2023. aastal üle 360 Euroopa Andmekaitseenõukogu koosoleku, mille käigus liikmed valmistasid ette Euroopa Andmekaitseenõukogu dokumente, mille eesmärk on andmekaitsealaste õigusaktide järjepidev kohaldamine Euroopas.

Euroopa Andmekaitseenõukogu sekretariaat osutab sekretariaaditeenuseid nüüd ka koordineeritud järelevalvekomitee jaoks, kes tagab suuremahuliste

IT-süsteemide ning ELi organite ja ametite koordineeritud järelevalve. 2023. aastal laienes sekretariaadi järelevalvepädevus ka Schengeni infosüsteemi üle, lisandudes Europoli, Euroopa Prokuratuuri, Eurojusti ja siseturu infosüsteemi (IMI) järelevalvele, mis oli juba osa Euroopa Andmekaitseenõukogu tegevusest.

Kuna Euroopa Andmekaitseenõukogu ülesannete maht ja keerukus on oluliselt suurenenud, on ka Euroopa Andmekaitseenõukogu sekretariaadi roll muutunud. Pärast 2023. aasta alguses tehtud muudatusi koosneb Euroopa Andmekaitseenõukogu sekretariaat nüüd viiest valdkonnast. See struktuuriline täiendus oli vajalik, et tulla toime Euroopa Andmekaitseenõukogu kasvava töökoormusega.

2. EUROOPA ANDMEKAITSENÕUKOGU TEGEVUS 2023. AASTAL

Euroopa Andmekaitseenõukogu eesmärk on tagada andmekaitsealaste õigusaktide järjepidev kohaldamine ja jõustamine kogu Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP).

Selle täitmiseks võtab Euroopa Andmekaitseenõukogu vastu siduvaid otsuseid, et lahendada vaidlusi isikuandmete kaitse üldmääruse täitmise üle, avaldab suuniseid ELi andmekaitseõiguse järgimise selgitamiseks ja edendamiseks ning võtab vastu arvamusi, et tagada andmekaitseasutuste tegevuse järjepidevus ja nõustada Euroopa Komisjoni kõigis isikuandmete kaitsega seotud küsimustes.

2023. aastal võttis Euroopa Andmekaitseenõukogu vastu kaks siduvat otsust ja ühe kiireloomulise siduva otsuse.

Lisaks andis Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp välja kaks uut suunist, mis käsitlevad õiguskaitsedirektiivi artiklit 37 ja e-privatsuse direktiivi artikli 5 lõike 3 tehnilist kohaldamisala.

Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp võttis vastu 37 järjepidevusega seotud arvamust (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 64), millest Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp sekretariaat juhtis kümne arvamuse koostamist ja aitas kaasa veel 14 arvamuse koostamisele. Need arvamused käsitlesid peamiselt siduvaid kontsernisiduseid eeskirju käsitlevaid otsuseid ning sertifitseerimisasutuse või toimejuhendi järelevalvet tegeva asutuse akrediteerimisnõuete kavandeid.

Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp võttis koos Euroopa Andmekaitseinspektoriga vastu ka kaks seadusandlikku arvamust.

2023. aasta aruanne sisaldab täielikku loetelu kõikidest suunistest, järjepidevuse ja seadusandlikest dokumentidest. Mõnda neist käsitletakse üksikasjalikumalt.

2.1. SIDUVAD OTSUSED

Siduv otsus 1/2023 Iirimaa järelevalveasutuse esitatud vaidluse kohta, mis käsitleb ettevõtte Meta Platforms Ireland Limited poolt Facebooki teenuse jaoks andmete edastamist (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 65)

2023. aasta aprillis lahendas Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp siduvas otsuses 1/2023 vaidluse seoses ettevõtte Meta Platforms Ireland Limited (edaspidi „Meta IE“) andmeedastusega.

Pärast siduvat otsust määras Iirimaa andmekaitseasutus Meta IE-le 1,2 miljardi euro suuruse trahvi. See trahv määrati Meta IE-le

isikuandmete edastamise eest USA-le lepingu tüüptingimuste alusel alates 16. juulist 2020. Lisaks anti Meta IE-le korraldus viia oma andmete edastamine kooskõlla isikuandmete kaitse üldmäärusega.

Siduv otsus 2/2023 Iirimaa järelevalveasutuse esitatud vaidluse kohta seoses ettevõttega TikTok Technology Limited (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 65)

2023. aasta augustis lahendas Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp vaidluse Iirimaa andmekaitseasutuse otsuse eelnõu üle ettevõtte TikTok Technology Limited (edaspidi „TikTok IE“) poolt 13–17aastaste kasutajate isikuandmete töötlemise kohta. Oma siduvas otsuses 2/2023 analüüsis Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp TikToki kujundustavasid seoses 13–17aastastele lastele kuvatavate hüpikteadetega: konto registreerimise hüpikaken ja video postitamise hüpikaken. Analüüsis leiti, et kumbki hüpikaken ei esitanud kasutajale objektiivsel ja neutraalsel viisil valikuvõimalusi.

Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp siduva otsuse alusel tegi Iirimaa andmekaitseasutus lõpliku otsuse, milles leiti, et TikTok IE on rikkunud 13–17aastaste laste isikuandmete töötlemisel isikuandmete kaitse üldmääruse õigluse põhimõtet, ning tegi noomituse, täitmiskorralduse ja 345 miljoni euro suuruse trahvi.

Norra järelevalveasutuse taotletud kiireloomuline siduv otsus 01/2023 lõplike meetmete kehtestamiseks Meta Platforms Ireland Ltd suhtes (isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 66 lõige 2)

Pärast Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp 27. oktoobri 2023. aasta kiireloomulist siduvat otsust 01/2023 kehtestas Iirimaa andmekaitseasutus Meta IE-le keelu töödelda isikuandmeid käitumispõhise reklaami

edastamiseks lepingu ja õigustatud huvi alusel. Euroopa Andmekaitseenõukogu kiireloomuline sidus otsus tehti Norra andmekaitseasutuse taotluse alusel kehtestada lõplikud meetmed, mis kehtiksid kogu EMPs.

2.2. ÜLDISED SUUNISED

2023. aastal võttis Euroopa Andmekaitseenõukogu vastu kaks uut suunist ning pärast avalikku konsultatsiooni üheksa suunist. 2023. aasta aruandes käsitletakse üksikasjalikumalt kahte märkimisväärset suuniste kogumit.

Euroopa Andmekaitseenõukogu võttis 14. veebruaril 2023, pärast avalikku konsultatsiooni vastu [suunised 03/2022 petlikute kujunduselementide kohta sotsiaalmeediaplatformidel](#). Nende eesmärk on anda sotsiaalmeediateenuse osutajatele kui sotsiaalmeedia vastutavatele töötlejatele, kujundajatele ja sotsiaalmeediaplatformide kasutajatele praktilisi soovitusi ja juhtnööre selle kohta, kuidas hinnata ja vältida sotsiaalmeedia liidestest petlike kujunduselemente. Selliste elementide olemasolu sunnib kasutajaid sageli tegema tahtmatuid, soovimatuid ja/või potentsiaalselt kahjulikke otsuseid oma isikuandmete töötlemise kohta. Suunistes esitatakse mitteamendav loetelu petlikest elementidest sotsiaalmeediakonto elutsükli jooksul (st registreerimisetapist kuni sotsiaalmeediakonto sulgemiseni) ning selgitatakse parimaid tavasid iga kasutusjuhtumi lõpus.

Oma suunistega 05/22 näotuvastustehnoloogia kasutamise kohta [õiguskaitse valdkonnas](#) annab Euroopa Andmekaitseenõukogu oma panuse näotuvastustehnoloogia käimasolevasse integreerimisse õiguskaitsevaldkonda, mis kuulub õiguskaitse direktiivi ja seda ülevõtivate riiklike õigusaktide kohaldamisalasse. Suunistes antakse

asjakohast teavet ELi ja liikmesriikide seadusandjatele ning õiguskaitseasutustele näotuvastustehnoloogia süsteemide rakendamisel ja kasutamisel. Suuniseid kohaldatakse ainult näotuvastustehnoloogia suhtes. Siiski võivad õiguskaitseasutuste muud biomeetrilistel andmetel põhinevad isikuandmete töötlemise vormid, eriti kui isikuandmeid töödeldakse kaugmeetodil, tuua üksikisikutele, inimgruppidele ja ühiskonnale kaasa samasuguseid või muid riske.

2.3. SEADUSANDLIK KONSULTEERIMINE

Euroopa Komisjoni taotletud seadusandlike konsultatsioonide raames võtab Euroopa Andmekaitseenõukogu vastu arvamusi küsimustes, mis on seotud andmekaitsega ELis. Seadusandlike arvamusi võib vastu võtta üksnes Euroopa Andmekaitseenõukogu või teha seda koos Euroopa Andmekaitseinspektoriga. Aastaruanne sisaldab täielikku loetelu vastuvõetud seadusandlikest nõuannetest.

Euroopa Andmekaitseenõukogu 2023. aasta jõupingutuste märkimisväärne tulemus, mida käsitletakse üksikasjalikumalt aruandes, on [Euroopa Andmekaitseenõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühine arvamus 01/2023 ettepaneku kohta võtta vastu määrus, millega kehtestatakse määruse \(EL\) 2016/679 täitmise tagamisega seotud täiendavad menetlusnormid](#). See seadusandlik algatus sisaldub Euroopa Andmekaitseenõukogu 2022. aasta soovide nimekirjas.

3. KONSULTEERIMINE SIDUSRÜHMADEGA

Euroopa Andmekaitseenõukogu korraldas kuuenda iga-aastase küsitluse, et vaadata läbi oma tegevus vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 71 lõikele 2. Küsitluses keskenduti Euroopa

Andmekaitseenõukogu tööle ja tulemustele aasta jooksul, eelkõige suunistele, ühistele arvamustele ja konsultatsioonitööle. Selle eesmärk oli määrata kindlaks selliste suuniste kasulikkus isikuandmete kaitse üldmääruse sätete tõlgendamisel ning teha kindlaks valdkonnad, kus organisatsioonidele ja üksikisikutele saaks pakkuda paremat tuge ELi andmekaitseraamistikuga seotud küsimustes. Peamiste küsitletud sidusrühmade hulgas olid andmekaitse ja eraelu puutumatuse akadeemikud, ärispetsialistid ja vabaühenduste liikmed.

Üldiselt andsid küsitletud sidusrühmad Euroopa Andmekaitseenõukogu suuniste kohta positiivset tagasisidet ja märkisid, et neil on suur praktiline väärtus, kuna need seavad keerukad eeskirjad terviklikku konteksti. Sidusrühmad tuginevad alati mitmesugustele suunistele, kuna neis esitatud illustreerivad näited on arusaadavad ka sidusrühmadele, kelle põhivaldkond ei ole andmekaitse. Suuniste edasiseks täiustamiseks anti konstruktiivset tagasisidet ja soovitati võtta kasutusele visualiseerimine, näiteks videod, et muuta suuniste tehnilisemad osad selgemaks.

4. JÕUSTAMISALANE KOOSTÖÖ JA ÕIGUSAKTIDE TÄITMISE TAGAMINE ANDMEKAITSEASUTUSTE POOLT

Riiklikud andmekaitseasutused on sõltumatud avaliku sektori asutused, mis teevad andmekaitseõiguse kohaldamisele järelevalvet. Neil on keskne roll isikute andmekaitseõiguste kaitsmisel läbi koostöö ja parandusvolituste rakendamise. Euroopa Andmekaitseenõukogu teeb algatusi, et edendada andmekaitseasutuste vahelist jõustamisalast koostööd.

4.1. EUROOPA ANDMEKAITSEENÕUKOGU TEGEVUS ÕIGUSAKTIDE TÄITMISE TAGAMISE TOETAMISEKS

Oma 2023. aasta õigusaktide täitmise tagamise koordineeritud meetme raames otsustas Euroopa Andmekaitseenõukogu keskenduda andmekaitseametnike määramisele ja staatusel. 2023. aasta jooksul korraldas 25 andmekaitseasutust kogu EMPs koordineeritud uurimisi ja võttis ühendust erinevate organisatsioonide ja üksikute andmekaitseametnikega ning sai üle 17 000 vastuse. Andmekaitseasutused koondasid oma järeldused riiklikesse aruannetesse, mis seejärel kombineeriti, et koostada Euroopa Andmekaitseenõukogu aruanne. Selles on loetletud takistused, millega andmekaitseametnikud praegu silmitsi seisavad, ning soovitused nende rolli edasiseks tugevdamiseks. Aruandes õhutatakse andmekaitseasutusi rohkem tegelema teadlikkuse suurendamisega ja organisatsioonide tagama andmekaitseametnikele piisavad võimalused.

Lisaks aitab ekspertide tugirühm andmekaitseasutustel suurendada oma suutlikkust jälgida ja jõustada isikuandmete kaitset. Ekspertide tugirühm pakub andmekaitseasutustele ühist huvi pakkuvate uurimiste ja jõustamistoimingute jaoks eksperditeadmiste vormis tuge ning edendab koostööd/solidaarsust, tugevdades ja täiendades individuaalsete andmekaitseasutuste tugevaid külgi ning tegeledes operatiivsete vajadustega. Seni on käivitatud kokku 13 projekti, millest mõni käsitleb tehisintellektiga seotud küsimusi.

2023. aasta juunis korraldas Euroopa Andmekaitseenõukogu väljaõppe veebisaitide kontrollimise teemal, kuhu ta kutsus andmekaitseasutuse eksperte. See üritus oli suurepärane võimalus kasutada Euroopa

Andmekaitseõukogu uut veebisaidi auditeerimisvahendit ja arutada selle toimimist. Auditeerimisvahend töötati välja ekspertide tugirühma raames ja on nüüd avaldatud avatud lähtekoodina aadressil code.europa.eu.

Euroopa Andmekaitseõukogu tellis oma ekspertide tugirühma algatuse raames teist korda temaatilise juhtumi ülevaate töötlemise turvalisuse ja andmetega seotud rikkumistest teatamise kohta. Need on ülevaadet otsustest, mis on tehtud ühtse kontaktpunkti menetluse raames konkreetse teema kohta. Nende ülevaadete eesmärk on anda andmekaitseasutustele ja üldsusele, sealhulgas eraelu puutumatuse spetsialistidele ülevaade otsustest, mille andmekaitseasutused on piiriülese koostöö menetluste kohaselt vastu võtnud.

4.2. KOOSTÖÖ JA JÄRJEPIDEVUS

Piiriülesed juhtumid registreeritakse IMI kaudu keskses andmebaasis. 2023. aastal algatati kokku 1023 ühtse kontaktpunktiga seotud menetlust (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 60), neist 442 olid lõplikud otsused.

4.3. RIIGISESED JUHTUMID, MILLE PUHUL KASUTATAKSE PARANDUSVOLITUSI

Andmekaitseasutuste käsutuses on erinevad uurimis-, nõustamis- ja parandusmeetmed, et tagada, et üksused nende riikides kohaldavad andmekaitsealaseid õigusakte nõuetekohaselt ja järjepidevalt. Need parandusmeetmed hõlmavad töötlemispiirangute, keeldude või trahvide kehtestamist.

2023. aastal määrasid andmekaitseasutused trahve kokku üle 1,9 miljardi euro. 5. peatükis on esitatud 2023. aastal määratud trahvide üksikasjalik jagunemine ja riikides võetud täitemeetmete mitteamendav loetelu.

KONTAKTANDMED

Postiaadress

Rue Wiertz 60, B-1047 Brussels

Büroo adress

Rue Montoyer 30, B-1000 Brussels